

Prof. Marek Krajewski, Niewidzialne miasto

seminarium fakultatywne dla doktorantów, semestr zimowy 2014/2015

zajęcia rozpoczynają się 16 października 2014 (czwartek), sala 104, godz. 16.00-17.30

kontakt: (krajak@amu.edu.pl)

CEL I FORMUŁA ZAJĘĆ

Podstawowym celem zajęć jest próba przetestowania użyteczności metafory „niewidzialne” (niewidzialność/niewidzialni) w kontekście socjologicznej refleksji badań nad miastem. Zakładam, iż metafora ta odnosi się do tego, co doskonale widoczne, ale co jednocześnie jest ignorowane, traktowane jako pozbawione znaczenia, marginalne. Ponieważ „niewidzialność” nie jest cechą określonych osób/ zjawisk/ procesów, ale raczej tego, w jaki sposób są one prezentowane, włączane w szerszy porządek, to celem zajęć, oprócz identyfikacji tego, co „niewidzialne” w mieście, jest też refleksja nad, z jednej strony, procesami *uniewidzialniania* (a więc zdejmowania ze społecznej sceny, marginalizowania, unieważniania) oraz, z drugiej strony, procesami *uwidzialniania* (a więc czynienia widzialnym, istotnym, godnym uwagi i zainteresowania).

Zajęcia, zorganizowane wokół tych trzech aspektów, będą miały postać spotkań seminaryjnych, z których każde oparte zostanie na analizie tekstu odnoszącego się do specyficznego wymiaru „niewidzialności”, analizie będącej wstępem do dyskusji nad nim. Zakładam, że podstawowym celem czytania proponowanych niżej tekstów jest ustanawianie nowej perspektywy, z której można oglądać miasto. Dlatego też spotkania nie będą miały postaci klasycznych lektoriów, co raczej spotkań, w trakcie których dyskutujemy o mieście za pośrednictwem kategorii, perspektyw ustanowionych przez lekturę.

PLAN ZAJĘĆ/ LITERATURA

I. Spotkanie wstępne- projekt „Niewidzialne miasto”, wstępna dyskusja nad metaforą niewidzialności; próba mapowania tego, co niewidzialne we współczesnym mieście.

II. Sfery niewidzialności- wybrane przypadki

1. **To, co poza wzrokiem-** wielozmysłowe, ignorowane zmysły i media doświadczania miasta

(Tekst: Pallasmaa J., *Oczy skóry. Architektura i zmysły*, Kraków, 2012, str. 49-86)

2. **Przypadek, incydent, wypadek, zdarzenie-** ignorowane aspekty zmiany, projekt incydentologii

(Tekst 1: Kaufmann J.C., *Kiedy Ja jest innym*, Warszawa, 2013, str. 172-215/ Tekst 2: Krajewski M., *Incydenty. Badając gęste społeczeństwo.*- tekst niepublikowany)

3. **Oboczność, kultura oboczna-** życie na uboczu wielkiego miasta; kultury niewidzialnych

(Tekst: Podgórski M., *O ekonomii i reklamie hand made oraz towarzyszącym im porządkom społecznym. Kontury kultury obocznej.* (w:) *Niewidzialne miasto*, Krajewski M. (red.), Warszawa, 2012, str. 133-147)

4. **Sprawczość asamblaży,** sieci i dystrybuowane sprawstwo.

(Tekst: Bennett J., *Vibrant Matter. A political ecology of things*, London, 2010, str. 20-39)

III. Uniewidzialnianie. Wybrane przykłady

1. **Strategie penalizacji biedy-** bieda i jej usuwanie z pola widzenia, nieobecność biedy w przestrzeni miejskiej

(tekst: Wacquant L., *Więżenia nędzy*, Warszawa, 2009, str. 96-148)

2. **Wypieranie,** upamiętnienie jako forma zapominania, zapominanie przez miasto.

(tekst: Assman A., *Pięć strategii wypierania ze świadomości*, (w:) *Pamięć zbiorowa i kulturowa. Współczesna perspektywa niemiecka*, Kraków, 2009, str. 333-349)

- 3. Zasilanie poprzez ekspozycje- rewitalizacja, marketing terytorialny, street art jako maska na twarzy goryla.**

(tekst 1: De Certeau M., *Wynaleźć codzienność. 2. Mieszkać, gotować*, Kraków, 2011, str. 123-133/
tekst 2: Krajewski M., *Przeciw inżynierii wizualnej. Ożywianie i uśmiercanie miasta*, (w:) *Sztuka - Kapitał kulturowy polskich miast* E.Rewers, A.Skórzyńska (red.), Poznań, 2010)

- 4. Dematerializacja miasta- miasto przezroczyste, transparentność**

(tekst: Friedberg A., *Wirtualne okno. Od Albertiego do Microsoftu*, Warszawa, 2012, str. 187-254)

IV. Strategie uwidzialniania- wybrane przykłady

- 1. Uwidzialniając ryzyko: wizualizacja ryzyka, przykład - biomonitoring**

(tekst: Casper M.J., Moore L.J., *Missing Bodies. The Politics of Visibility*, New York, 2009, str. 109-137.)

- 2. Rzeczniotwo na rzecz tego, co niewidzialne; strategie wizualne**

(tekst: Caldwell G., *Zastosowanie wideo do celów rzeczniotwa*, (w:) *Badania wizualne w działaniu*, Warszawa, 2011, str. 409-435

- 3. Demonstrowanie, tłum, działania zbiorowe i dawanie świadectwa**

(tekst: Tilly Ch., *WUNC*, (w:) *Crowds*, Schnapp J.T., Tiews M. (red.), Stanford, 2006, str. 289-307.

WARUNKI ZALICZENIA ZAJĘĆ:

Podstawa zaliczenia przedmiotu będzie obecność na zajęciach oraz napisanie tekstu naukowego dotyczącego jednego z wybranych przez doktoranta(tkę) aspektów *niewidzialności*. Planuję wydanie wybranych tekstów w postaci publikacji książkowej

[Merytoryczne wymagania dotyczące tekstów i kryteria ich oceniania: samodzielny charakter (a. praca napisana przez autora/kę, b. zawierająca przemyślenia autora/ki, c. wnosząca coś nowego do analizowanej problematyki, d. taka, z której autor/ka i czytelnik dowiadują się czegoś nowego i interesującego). Preferuję prace, które twórczo wykorzystują a. ustalenia poczynione podczas seminariów; b. lektury dotyczące problematyki seminariów; c. wyobraźnię i zdolność do krytycznego myślenia autora/ki.

Techniczne wymagania dotyczące tekstów: 6-12 stron (proszę o trzymanie się tych granic!)/ czcionka New York Times 12/ interlinia- 1,5/ Przypisy, bibliografia zgodne z prawidłami ich tworzenia/ W nagłówku pracy proszę zamieścić: imię i nazwisko autora/ki, rok studiów, adres mailowy, a w nazwie pliku: imię i nazwisko autora/ki pracy. Prace proszę przesyłać na adres: krajak@amu.edu.pl]